ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—22—ՄԱՅԻՍ ԹՈՒԱՆԵՒԵՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹՎԻ—2627 Ն.—Տ.—3—ՅՈՒՆԻՍ—1880

ԳԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճ.
» » Դուռտաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Դուռտաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 24/2 Լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 գրուշ, երկու անգամի համար 2 գրուշ է. աւելի անգամներու համար գնա տակարկութիւն կը լինի։
Մէկ մի թիւ 40 փարա արծաթ։

ՄԱՅԿ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱՀՈՎԱՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՄԱՆ

Գաւրա գնացած լրագրաց ճանրու ծախքը Խմբագրութիւնս վրայ է։
Լրագրաց վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն Խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Գալատիա Առնարքշը-լար Ճատուէսի թիւ 198, Նօրս խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ճանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունիր։
Ջարգուած նամակ, յղուած, եւ է. չեն տարիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 22 ՄԱՅԻՍ

ՀՆՈՒԹԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռաձիր

Լոնտրա 2 յունիս

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Սըր Զարլս Տիլք, Պ. Բէյմէր Ռոյլանտոի առաջարկութեան պատասխանելով ըսաւ թէ Կիպրոս կղզւոյն վարչութիւնն արդէն բարւոքած է, և թէ կառավարութիւնն որոշած է ջնջել այն հրամանագրերն, որք կղզւոյն բնակիչներն աքսորելու իշխանութեան, հոգւոյին սեպհականութեանց ծախսուելուն և պարտաւորիչ աշխատութեան կը վերաբերին։ Սըր Զարլզ Տիլք յարեց թէ կառավարութիւնը Կիպրոս կղզւոյն վարչութեան մէջ բոլոր բնակիչները պաշտօնի ընդունիլ կուզէ՝ առանց ցեղի և կրօնի խտրութեան։ Գալով տասանորդատրոց, նոքա պիտի ջնջուին, և առանց տեղ կանոնաւոր տուրքեր պիտի հաստատի։ Անգղիական նախարարութիւնը կուզէ վերջապէս, ըսաւ Սըր Զարլզ Տիլք, որ Անգղիական վարչութիւնն զԿիպրոս Արևելից ամենաբարգաւաճ երկիրն ընէ և Թուրքիոյ մէջ գործադրուելիք բարենորոգմանց փորձարան մը։

Ճինէվրա 2 յունիս.

Պ. Բոչֆորի և Պ. Քօլբլէնի միջև ծանուցեալ մենամարտը վաղը (այսօր) կէս օրէն ժամ մ'առաջ տեղի պիտի ունենայ։

Փարիզ 2 յունիս.

Մաքսական սակագիները քննելու համար Ծերակուտին կողմանէ կարգեալ յանձնախումբն եղներու ու կովերու վերայ ներածման տուրքը մեծապէս բարձրացնել որոշեց։

Լոնտրա 2 յունիս.

Օսմ. Բոնս.		10 7/8
Փոխ.	1865	11 7/8
»	1869	11 3/8
»	1871	67 3/4
»	1872	19 1/2
»	1873	11
» Եգիպտ.		87 7/8
Անգղ. Բոնս.		98 1/2

Փարիզ 2 յունիս.

Օսմ. Բոնս.		11,20
» Երկաթուղի		36,50
Գապտ. »	5 0/0	119·21 1/2
» »	3 0/0 Նոր	85,85

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Գարայի կուսակալութիւնը (Վիլայէթ) վերստին Գաղատաի կուսակալութեան հետ կապուեցաւ, և Բէրպէլայի կառավարիչ Մաղհար փաշան Գարայի կառավարիչ (Միւթէսարրըֆ) անուանեցաւ Բումէլի Պէյլէրպէյիի տասիճանաւ։

Կ. Պոլսոյ Անգղիական նախորդ դեսպան Սըր Հէնրի Լէյըրտ Երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

Անգղիական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Ֆոսթի, Օսմանեան պանդային տնօրէն Պ. Ֆոսթըր, Պ. Հանսոն և ուրիշ քանի մը պատուաւոր Անգղիացիք Հէլիքսն շոգենաւն երթալով՝ բարի ճանապարհ մաղթեցին նախորդ դեսպանին։

Սըր Հէնրի Լէյըրտ ուղղակի Վենետիկ կերթայ, ուր քանի մ'օր կենալէ յետոյ իւր ուղևորութիւնը պիտի շարունակէ դէպի Լոնտրա։

Անգղիական նոր դեսպան Պ. Կոշէն երեքշաբթի օրը Բերա եկաւ, և իւր պաշտօնակցաց մի քանիին, մանաւանդ Գաղղիական դեսպան Պ. Թիսօի հետ տեսակցեցաւ։

Գաղղիական նորընտիր դեսպան Պ. Թիսօ երէկ Բ. Դուռն երթալով, Վեհ. Սուլթանին հետ տեսակցութիւն խնդրեց։

Անգղիոյ նորընտիր դեսպան Պ. Կոշէնին Վեհ. Սուլթանին կողմանէ ընդունելութեան օրն յայտնի չէ տակաւին։ Այս յապաղումը սա պատճառուէն յառաջ կուգայ թէ Գաղղիական նոր դեսպան Պ. Թիսօ, որ Պ. Կոշէնէն առաջ եկած լինելով անկէ առաջ պէտք է ներկայանար, տակաւին Վեհ. Սուլթանին հետ առաջին տեսակցութիւնը չէ ըրած։

Այս աւուր Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ պատերազմական նախարարութիւնն երկու հազար ոսկի գրկելով խնդրեր է ծովային նախարարութենէն որ քանի մը շոգենաւ գրկէ Պաթում և ասոր Օսմանեան հողը դաղթել ուզող Լազերը, Կիւրճիներն եւ Կ. Պոլիս բերել սայ՝ մի մասը Նիկոմիդիոյ դաւառին մէջ և մի մասն ալ Դարդանելի կողմը զետեղելու համար։

Կառավարութիւնն որոշեց քանի մը թնդանօթակիր շոգենաւեր գրկել՝ վանելու համար այն ծովահէնները, որք Զմիւռնիոյ մօտերը դանուող գիւղերը կ'ասպատակեն միշտ։

Աւստրիական դեսպան Պ. Տիւպրի Բ. Դուռը ծանուցագիր մը գրկելով՝ դանդատեցաւ թէ իսլամ Արնաւուտաք Փրիզրէնտի և Եաքօվայի Կաթոլիկներուն վրայ բռնութիւններ ի գործ կը դնեն, և եկեղեցիներ կը կողոպտեն և ուրիշ ամեն տեսակ մոլեռանդական գործեր կընեն։ Վաղբթ կըսէ թէ Բ. Դուռը պատասխան չէ տուած այս ծանուցագրին, այլ հրաման ըրած է որ քննութիւնք կատարուին։

Յառաջիկայ շաբաթ օրը Բերա Գաղղիական թատրոնին մէջ Իտալիոյ դեսպանական գործակատարին հովանաւորութեան ներքև ներկայացում մը պիտի տրուի ի նպաստ Անատոլուի սովելոց։

Քաղաքապետութեան մէկ յայտարարութեան նայելով, նորակազմ տասն թաղապետութենոյ (Պէլէտիյէ) կարգն այսպէս է.

Ա. Թաղապետութիւն 'ի Պայազիտ.
Բ. » 'ի Ֆաթիհ.
Գ. » 'ի Հէ.բիմ օղլու Ալի փաշա.
Դ. » 'ի Պէշիքթաշ.
Ե. » Յենիքէօյ.
Զ. » 'ի Դուլէ դարուսի (Բերա).
Է. » 'ի Պէյօղլու.
Ը. » 'ի Գանկրճա.
Թ. » Յիւսկիւտար.
Ժ. » 'ի Գատըքէօյ.

Յունական Թրաքի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Սմանիոյ և Նիքսարի կողմը Քրիստոնէից վրայ գրէթ խաւարտապէս Չերքէսաց ի գործ դրած գազանաբարոյ չարագործութիւններն յոյժ բազմացած լինելով, Յունաց Պատրիարքարանի Թագրիրին վրայ կառավարութիւնն պարտիր է երկու ֆօմիսէր գրկել քննութիւն ընելու և պէտք եղած միջոցները ձեռք առնելու պաշտօնով։ Ֆօմիսէրաց մին կառավարութիւնը պիտի ներկայէ, միւսն ալ Յունաց պատրիարքարանը։

«Կը լսեմք թէ, կըսէ Քուրիէ մ'Օրիան, Միշել փաշան այսօր (երէկ) Մէսաժըրիի շոգենաւը կը նստի Գաղղիա երթալու։ Կըսուի թէ Պ. Միշել ուրձակեր է բոլոր այն դիւանական պաշտօնեայները, զորս իւր քով կոչած էր։ Գալոյց ծախիանց չինութեան համար։ Հաղարաւ մէկ մեքենայութիւնք և բարձրատեսութեան անձանց ոմանց մոլեգին ընչաքաղցութիւնն անվերջանալի ուրկելքներ հանած են այս մեծ ձեռնարկին դէմ որ Թուրքիոյ համար մեծամեծ բարեօգտմանց աղբիւր պիտի լինէր։ Այս երկրին երէմբատական վերականգնումն ահա այսպէս կը պատրաստուի։»

Եւրոպական Թուրքիոյ նահանգաց բարենորոգիչ միջազգային յանձնախմբին Օսմանեան պատուիրակ Ալիմ փաշան և Սահակ Ապրօ էֆէնտին երեքշաբթի օրը Բարձր Սայիտ փաշային քով դնացին, և պէտք եղած հրահանգներն ստացան։

Ռուսական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Կարսոյ գաւառին դանտարաքանի գիւղն յիսուն Ցոյն ընտանիք, որք Ռուսական զօրաց Օսմանեան հողէն քաշուած ժամանակ կաւկաս գաղթած էին, վերջերս Ռուսիոյ Սարատոֆ քաղաքն հասեր և հոն տեղաւորուեր են։ Ռուսական լրագիրք գովեստիւ կը յիշեն այս Ցունաց աշխատասիրութիւն, որք առևտրով կ'զբաղին եղեր, և կառավարութենէն հող խնդրեր են երկրագործութիւն ալ ընելու համար։

Այս դիշեր Մըրը Զարշըսիի փողոցին մէջ Բէյթէն Պեղէսթէնի դրան դիմացը խանի մը պատերն ամբողջապէս փլան, բայց մարդու վնաս չեղաւ։ Եթէ այս արկածը ցորեկ առեն տեղի ունենար, տարակոյս չկայ թէ շատ աղետալի հետևանք կունենար։

Քուրիէ մ'Օրիան լրագիրն հետևեալը կը հրատարակէ.

«Թրքական մամլոյն սխալներն անթիւ են, ինչպէս որ անոր տըգիտութիւնն ալ անսահման է։ Վաղբթ ասոր մէկ նոր օրինակը կուտայ մեզ։ Ցիշեալ լրագիրն, անշուշտ վատնքելով իւր Թուրք ընթերցողները քաջալերել Պ. Կոշէնի պաշտօնին հետևանաց վրայ, քաղաքական տեսութիւն մը հրատարակած է, ուր հազար անտեղութիւնք կը վիճան, և անշուշտ մեծ հաճոյք պիտի պատճառեն Սթամպոլցի քանի քանի էֆէնտիներու, որք այս խորտիկը պիտի ճաշակեն իրենց նէրկէն ծխելով։ Անօգուտ է բոլոր այն ոչնչաբանութիւնները թուել։ Կը բաւականանամք միայն Սթամպոլցի խմբագրին մէկ մեծ սխալը նշանակելով, և այս մեծ համարձակութեան համար ալ անոր ներողամտութիւնը խնդրելով, դի վերջապէս իւր բարեսէր համար է որ այսպէս կընեմք։

«Վաղբթ իւր քաղաքական տեսութիւնը սա հատուածով կը վերջացնէր.

Լաւ տեղեկութիւն ունեցող անձանց խօսքին նայելով, Վիէննայի և Պերլինի կառավարութիւնք իրենց Կ. Պոլիս նստող դեսպաններուն հրամայեր են որ Բ. Դուռը ներկայացուցելիք հաւաքական ծանուցագրոյն սատարագրութիւն ինչ ինչ պայմանաց սատարգասեն։ Այդ պայմանաց ամենէն կարևորներն ասոնք են որ յիշեալ հաւաքական ծանուցագիրն սպառնական չլինի, և Օսմանեան տէրութեան արժանապատուութեան և անկախութեան վնաս տալիք բան չը պարունակէ։ Ապա թէ ոչ, Գերմանական դեսպան Հաճֆելտ կոմսն և Աւստրիական դեսպան Տիւպրի կոմսը Պ. Կոշէնի առաջարկած հաւաքական ծանուցագիրն սատարգրելէ ետ պիտի կենան, և իրենց կառավարութիւններէն հրահանգ պիտի սպասեն։

«Այսպէս, Վաղբթ տակաւին կը կարծէ թէ դիւանագիտական ծանուցագրերն հոս տէրութեանց դեսպաններուն կողմէ կը խմբագրուին։ Իրեն պէտք է սովրեցնենք որ պակաս թէ այդպիսի կարևորութիւն մ'ունեցող ծանուցագիրք, մանաւանդ հաւաքական ծանուցագիրք, շահ ունեցող տէրութեանց արտաքին գործոց պաշտօնատանց մէջ կը խմբագրին։ Ի մասնաւորի, առաջարկեալ ներկայ ծանուցագրին վրայ խօսելով, որ Գաղատաղի, Յունաստանի և Արմենիայ երեք խնդրոց կրկերաբերի, այդ ծանուցագրին մերձենական խմբագրութիւնը տէրութիւնք իրենց դաղափարները փոխանակելէ և համաձայնելէ յետոյ պիտի որոշեն։ Այս արդիւնքը ձեռք բերուելուն պէս, ծանուցագիրն իւրաքանչիւր տէրութեան կողմանէ իւր Կ. Պոլսոյ դեսպանին պիտի գրկուի, և մայրաքաղաքիս դեսպանք անոր վրայ բան մ'ուելցնելու, բան մը պակասցնելու իշխանութիւն չունին։ Իրենց պաշտօնը պարզապէս այն «սիրատումը» Սավա փաշայի ձեռքը յանձնել է։»

Քուլճայի խնդրոյն վրայ Ռուսիոյ հետ դաշնագրութիւն կնքող Զինական դժբաղդ դեսպանն իւր կառավարութեան կողմէ ի մահ դատապարտեցաւ։

Այս զարմանալի և միանգամայն ցաւալի երեսոյթներուն վրայ, Ռուսիոյ կառավարութիւնն իւր Բէյքին նստող դեսպանն ետ կանչեց, և Զինաստանի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզեց։

Ռուսական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Զինական կառավարութիւնը Ռուսիոյ դէմ դաշնակցութիւն առաջարկեր է ճաբանի կառավարութեան, բայց ճարան չէ ընդուներ։ Ընդհակառակն՝ մշատդիր է եղեր նոր դեսպան մը գրկել 'ի Բեդրսպուրգ՝ ամրապնդելու համար այն բարեկամական յարաբերութիւններն՝ որք Ռուսիոյ և Ճարանի միջև կը կենան երկար ժամանակէ 'ի վեր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍԱՄԸ ՈՒՄՈՒՍԻ

Երէկ երեկուն զոյուեցաւ		11,39
Այս առաւօտ բացուեցաւ		12,
Կէս օրին		12, 1
Բումէլիի երկաթուղի	Փր.	36,50
Թղթադրամ	Օսմ. վեր.	1100
Թրամուայ	»	340

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

22 Մայիս

Անգղ. վերա	Դր.	110 6
Նարոլէն ոսկի	»	87 35
Խրէսխալ Ռուս	»	90 10
Թուսական թղթադրամ.	8 ռպլ.	52 քարիք
Գաբրովոյ	Դր.	51 25
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	6 34

Հինգնոյ	»	203 20
Մէկթալիք	»	211 20
Գրնձ	»	510
5 փարանոց	»	360

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերբ. Տ. Յովհաննէս Մկրտչեան այս առաւօտ 'ի դիմաց Ս. Պատրիարքարանի Հոր Գաղղիական նորընտիր դեսպան Պ Թիսօի դալուստը շնորհաւորելու դնաց։ Կը լսեմք թէ Նորին Վսեմութիւնը սիրալիր ընդունելութիւն ըներ և մեծ համակրանաց խօսքեր է մեր ազգին վրայ։

Մայր Աթոռոյ Ս. Կաթողիկոսը խնդակցութեան ու օրհնութեան կոնդակ գրկած է առ Վսեմափայլ Յակոբ էֆէնտի Գաղպչեան՝ Վեհ. Սուլթանին անձնական դանձուն վերատեսուչ-նախարար անուանեալն առթիւ։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ լրագրոյս համար արագատիպ մամուլ մը հայթայթելու նպատակաւ առաջարկեալ երկամեայ կանխիկ բաժանորդագրութիւնն համակրական ընդունելութիւն կը գտնէ մեր ձեռնհաս բաժանորդաց շառաւիղն, որք սիրով կ'սատարգրեն իրենց ներկայացեալ տումարն։ Ոմանք՝ առանց իսկ տումարին ներկայացման սպասելու՝ նամակաւ յայտնած են մեզ իրենց պատրաստակամութիւնը։

Այս վերջիններուն կարգէն է Իւսկիւտարու Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութիւն, որ իգական սեռին յատուկ եղող ամենափառուկ զգայմամբ ներշնչեալ դեղեցիկ դրութեամբ մ'երկամեայ կանխիկ բաժանորդագրի գրկած է մեզ։

Ոչ նուազ շնորհակալեալ առիթ է մեզ նաև հետևեալ ազնուական դրութիւնը, զոր Իզմիրէն պատուաւոր՝ վաճառական Մեծ. Դ. Յ. Բաբաղեան էֆէնտի գրկած է մեզ։

Զմիւռնիա 17/29 մայիս 1880

. . . Խմբագիր Մասիս լրագրոյ.

Ձեր լրագրոյն մայիս 10/22 թուոյն մէջ ըրած առաջարկութեան համեմատ սիրով կը հաւանիմ Մասիսի երկու տարուան բաժանորդագրութիւնը կանխիկ վճարել, միայն այս բացառութեամբ որ նոյնն իրրև փոքրիկ նուէր մի ընդունիք իմ կողմանէ, և ոչ իրրև բաժանորդագրութիւն։

Այսօր Ներսիսեան թղթակցութիւնս անենալով՝ չեմ կարող երկար գրել. սակայն այս կրնամ որ զուք մեծ ծառայութիւններ մատուցիք մեր ազգին, և բոլոր ազգայնոց երախտագիտութեան վրայ իրաւունք ստացած է։ Կը փափաքիմ որ ազգայինք համբերեն պատասխանէին ձեր այդ հրաւերին, և գտնեն այս առթիւ քաջալերելի ձեր . . . Աւաղ, սրտի տակաւին ետ մնացած եմք, և ասոր յայտնի ապացոյց այս է որ լրագրոյս յարգն ոչ ճանաչեմք։

Ընդունեցէք իմ յարգանաց հաւատին։ Գ. Յ. Բ-Բաղեան

Ազգասէր նամակագրին մեր երախտամեծ տկար ծառայութեան նկատմամբ յայտնած կարծիքը խորին շնորհակալութեամբ կ'ընդունիմք իրրև իւր տղնիւ զգացմանց արտայայտութիւն՝ առ 'ի քաջալերութիւն մեզ, և կը մտիկեմք որ այս սիրան ու հոգին կրօնները չտատնան մեր ազգին մէջ, որպէս զի ազգին օգտակարապէս ծառայողք ալ նոյն համեմատութեամբ շատանան, և բան արժանոյն քաջալերուելով՝ աւելի փութահութեամբ և հեռատեսութեամբ աւելի եռանդով ու անձնուիրութեամբ իրենց պաշտօնը կատարեն։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մեր աչքին առջև ունինք Բուլգարիի գաւառաց համար օրինաց ծրագիր մը, զոր Բ. Դաւռը պատրաստած է մայրաքաղաքիս մէջ գումարեալ միջազգային խառն յանձնախմբին ներկայացուցանելու մտօք։ Այս ծրագիրը բաւական ընդարձակ է, և չորս հարիւր քառասուն և ինն յօդուածէ կը բաղկանայ, ասոնցմէ պզտիկ բաժնուած, որոց գլխաւորներուն տիտղոսներն են, բնակչաց ընդհանուր իրաւունքը, վալիներուն պարտաւորութիւնները, Վիլայէթի կեդրոնական վարչութիւնը, ընդհանուր ժողովներն և անոնց կազմակերպութիւնը, վիլայէթներու ստորաբաժանումներն և Սանճաղներու և Գաղաներու վարչութիւնը, կրօնական հասարակութեանց խորհուրդները, քաղաքապետական շրջանակները, ընտրութիւնք, դատական գործերը, հասարակային կրթութիւն, պաշտօնատարք և անոնց դատաստանը, հասարակային շինութիւնք և ճանապարհք, երկրագործութիւն և հաշուակալութիւն։

Այս ամեն կէտերուն վրայ մանրամասնաբար գաղափար տալ անկարելի է. բայց քանի մը կարևոր կէտեր նշանակեմք առ։

Բնակչաց ընդհանուր իրաւունքն Օսմանեան սահմանադրութեամբ և պետութեան ուրիշ օրինօք, ինչպէս նաև վիլայէթներու ներկայ օրինօք սահմանեալ են (յօդ. 2)։ Իւրաքանչիւր ոք Օսմանեան երկիրներու մէջ ծանուցեալ իւր կրօնքն ազատօրէն պիտի պաշտէ, և կառավարութեան կողմէ հաւասար պաշտպանութիւն պիտի ընդունի (յօդ. 3)։ Անձնական ազատութիւնն որ և է բռնաբարութենէ ազատ պիտի լինի, և ոչ ոք պիտի ձերբակալի կամ բանտարկուի առանց մասնաւոր արամադրութեան օրինաց (յօդ. 4)։ Ընչից գրաւում, տարապարհակ (անկարեա) և տոյժ (ճէրիմէ) վերցուած են, ի բաց առեալ միայն պատերազմի ժամանակ պէտք եղած օրինաւոր տուրքերն (յօդ. 14)։ Իւրաքանչիւր ոք հաստատեալ օրինաց համաձայնելով կրնայ իւր խորհրդածութիւնները մամլոյ միջոցաւ յայտնել (յօդ. 16)։ Գաւառաց մէջ տերութեան հողերը ձրիապէս պիտի տրուին հասարակային օգտակար շինութեանց համար, ինչպէս են վարժարան, հիւանդանոց և տիպար ագարակներ։ Իսկ քաղաքաց և գիւղերու մէջ տէր չունեցող հողերը քաղաքապետական շրջանակաց թողուած են (յօդ. 18)։ Ի բաց առեալ մաքսերն, աղի հասոյթն և ծխախոտի տուրքը, մնացեալ տրոց տասանորդը, վարչական ծախքն ելնելէ յետոյ, գաւառին պիտի թողուի, ճանապարհաց շինութեան և ուրիշ պիտոյից գործածուելու համար (յօդ. 19)։ Օրինաց տրամադրած կարողութիւններն և ուսմունքն ունեցող անձինք հասարակային պաշտօններու պիտի ընդունուին անխտիր, սակայն ոչ ոք իւր բնակած գաւառին գայմագամ կամ Սանճաղին Միւթէսարրիֆ պիտի կրնայ լինիլ (յօդ 20)։ Դատաւճիռները թուրքերէն պիտի գրուին. սակայն գաւառին մեծամասնութեան խօսած լեզուով ալ վերացեալ թարգմանութիւն մը պիտի տրուի (յօդ. 21)։ Գաւառական ընդհանուր ժողովոյ անդամոց մեծամասնութիւնը բնակիչներէն պիտի ընտրուի. և այս ժողովը իրաւունք պիտի ունենայ վալիին քով մեծայուն յանձնախումբ մը կարգելու, որ պիտի վերծանէ ժողովին տուած որոշմանց գործադրութիւնն, և ժողովին ներկայանալի խնդիրները պիտի պատրաստէ վալիին հետ համաձայնութեամբ (յօդ. 23)։

Իսլամ կամ ոչ-իսլամ հասարակութեանց խորհուրդներն իրենցմէ ընտրելի են, և պարտաւորութիւն պիտի ունենան կրօնական կամ բարեգործական հաստատութեանց, այսինքն վաղջիներու եկամտից, կալուածներու, որբերու ընչից պահպանութեան, աղօթատեղեաց, վարժարանաց և ուրիշ շինութեանց հաստատութեան, ուսմանց և այլոց վրայ հսկողութեան (յօդ. 148)։ Պաշտօնատարաց դէմ իրենց պաշտօնին կատարման մասին կրնայ դատ բացուիլ, և ասոր համար պէտք եղած գործողութիւնները մանաւոր գլխակի մը մէջ սահմանուած են (յօդ. 263—273)։

Վերջապէս այս ծրագիրը խիստ ընդարձակ է, և յանձնախմբին կողմէն տակաւին կրնայ կարևորագոյն յաւելումներ ընդունիլ։ Բայց չդիտցուիր թէ Սիսական գաւառաց ծրագրերն ի՞նչ եղան կամ թէ անոնք ևս ներկայ միջազգային յանձնախմբին պիտի ներկայի՞ն. քանզի Եւրոպական թերթեր արդէն ուշադրութիւն կը հրաւիրեն նաև Սիսական գաւառաց վրայ, և Լորա Կրանվիլ իւր այս անգամ խօսած ճառին մէջ կըսէր թէ Սիսոյ գաւառաց մէջ բնակիչք ինքնակառավարութեան յատկութիւններ ցոյց տուին, յանձնախումբեր կազմեցին և ծրագրեր պատրաստեցին, որք տակաւին գործադրութիւն չընկալան։

Քանի մը լրագրաց խօսքին նայելով, թէպէտ զրոյց կայ թէ Պ. կոչեն միջազգային վարչական յանձնախմբի մը կազմութիւնն առաջարկէ, բայց ասոր հարկ չկայ, քանզի կարելի է ներկայ խառն յանձնախմբին պաշտօնն ընդարձակել, և այն ժամանակ գուցէ Սիսական վիլայէթներու օրինաց ծրագրերն ալ անոր յանձնուին 'ի քննութիւն։ Առայժմ Պէյքոյը փաշայի պաշտօնը տեղեկագրութիւններ ղրկելէ դատ ուրիշ բան չէ եղած։

ԽՈՍՏԱՑԵԱԼ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄՈՒՆՔ

ԵՒ

ՔԻՒՐԴՔ

Մայրաքաղաքիս կէս պաշտօնական Լա Թիւրքի լրագրին հետևեալ յօդուածը կը հրատարակէ 'ի հերքումն կարծեցեալ «Քիւրդ պէյի» մը նամակին, զոր Թէրճէմանը Հաղիգաթ Թուրք լրագրին հրատարակած էր, և որոյ վերայ մեք իսկ համառօտ տեղեկութիւն մ'ընելու պատեհութիւնն ունեցանք անցեալ օր։

«Առանց պատճառի չէ որ Թուրք մամլոյն հրատարակած յօդուածները ժամանակ առ ժամանակ կ'ընդօրինակեմք։ Այդ յօդուածք ճիշդ ծանօթութիւն մը կուտան այն սքանչելի դաղափարաց վրայ, զոր Թերքական մի քանի լրագիրք՝ և գլխաւորապէս Թէրճէմանը Հաղիգաթ լրագիրն՝ Իսլամ ժողովրդեան մէջ կը տարածեն։

«Այս տեսակէտով, յիշեալ լրագրաց ստանձնած պատասխանատուութիւնն յոյժ մեծ է, ըստ որում նոքա ճշմարտութիւնը խեղաթիւրելու, կիրքերը գրգռելու և մի և նոյն երկրի քաղաքացեաց միջև նախանձ ու տարաբաղդութիւն սերմանելու ծանր յանցանքն ունին։

«Մեր խօսքին լաւագոյն ապացոյցն է այն կարծեցեալ նամակը, զոր Թէրճէմանը Հաղիգաթ իրեն ուղղել կուտայ Քուրդի մը կողմէ։ Ցաւալի է տեսնել անոր մէջ այնպիսի սկզբունքներ, որք կառավարոզաց և կառավարելոյ ամենաբուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն։

«Եւ յիրաւի, Թէրճէմանը Հաղիգաթ կըսէ թէ տերութեանց ջատագոված բարենորոգումները վախ կ'ազդեն Քրդաց. թէ Քրդաց համար ժամանակ է որ իրենց ձայնը լսելի ընեն, և թէ Ալպանիացիներէն աւելի լաւ դրից մէջ դանուելով և անոնցմէ աւելի զօրաւոր լինելով, կրնան իրենց իրաւունքները պաշտպանել։

«Ընդհանուր մամլոյ պատուոյն համար չեմք կարծեր որ Թէրճէմանը Հաղիգաթ Քիւրդերուն աւարառութեան ու ասպատակութեան մասին ունեցած իրաւանց նկատմամբ խօսիլ ուզած լինի։ Մինչև ցարդ, Քրդաց արարքներն ու ընթացքն ուշադրութեան արժանի չեն եղած ոչ անոնց քաղաքակրթական դաղափարաց մերձաւորութեամբ, ոչ ալ այն լուսամտութեամբ և դիտութեամբ՝ զոր այդ խուժանն ունի Լեղեր, ըստ Թէրճէմանը Հաղիգաթի։ Պա թէ ոչ, անոր լեզուն ի՞նչպէս համաձայնեցնելու է սա լուրին հետ, զոր Երէկ Սիմամպուլ և Ֆար տիւ Պոսֆոր հրատարակած էին.

«Անցեալ շաբաթ ծանուցինք թէ, «կըսէին այդ երկու լրագիրը, Աժեն. «Ներսէս Սրբազան կայսերական պալատան ռեզեկագիր մը հղորդած է Քրդաց նոր չարագործութեանց վրայ, «և այն տեղեկագրին հետ ապերասդիր «մը ղրկած է, որ Հայաստանի թշուառ «ժողովրդին համար Ն. Վեհափառութեան գթութիւնը կը հայցէ։

«Վեհ Սուլթանին հրամանաւ, Ա«ռաջին տեսչական Համոի փաշան «Հայոց Պատրիարքին նամակ մը ղրկած է, յորում մեծ ցաւ կը յայտնէ Հայաստանի մէջ անցած բաներուն վրայ, և յոյս կուտայ թէ ի «մօտոյ Հայաստանի մէջ գործադրուելիք բարենորոգմանց շնորհիւ դանդատանաց ամեն առարկայ բոլորովին «պիտի անհետանայ։»

«Հետևաբար Հայաստանի կամ Քրդաստանի մէջ (բառերու բծախնդրութիւն չընենք), անցած բաներն իրաց բնական կարգին մէջ չեն, և յայտնի է որ հոն բարենորոգումներ մուծելու անհրաժեշտ հարկ կայ։

«Քաղաքականապէս ի՞նչ կը հասկցուի ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄ բառով։ Հոս խօսքը մեղմել ձեռնհասներու կը թողումք.

«Բարենորոգում կ'անուանի իրաց «արդի վիճակին մի բարւոքումն, «որ նորա գլխաւոր հիմունքը չփոխէր, այլ ինչպէս որ բնութիւնը «կը պահանջէ, հինը նորին կը կցէ, կ'ընդարձակէ առանց տակն 'ի «վրայ ընելու, և որոյ ամեն արարքն ըստ կարելւոյն իմաստուն ու «արդար կը լինին։ Քաղաքական բարենորոգումներ ժողովրդոց վիճակին բարւոքման գործակցիլ կուգեն։

«Տերութեանց խորհուրդներն ու միջամտութիւնն այս ոգւով ընդունելով, թիւրիմացութիւնք կը փարատին, և յայնժամ կը հասկցուի թէ տերութեանց նախաձեռնութիւնը, սա նկատման վրայ հիմնեալ է թէ անշարժութիւնն, այն է անդդայութիւնն, անտարբերութիւնն և ամեն յառաջդիմութեան դէմ հակառակութիւնն յեղափոխութեանց անդունդը կ'առաջնորդէ։

«Ցայտնի է որ այս երկիրն ինչե՞ր քաշած է այդ անշարժութեամբ. այս ձախող կացութենէն երնելու ժամանակը չէ՞ եկած։

«Հետևաբար, փոխանակ բարենորոգումներէ վախնալու, մեր Թուրք պաշտօնակիցք իմաստութեան դործ մը կընեն բարենորոգման սկզբունքները տարածելով և անոնցմէ յառաջ դալիք բարեաց դաղափարը ժողովրդական ընելով։»

ԽՆԴԻՐ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Աղդ. Ուսումն. Խորհուրդն հետևեալ երկու տեղեկագրերը ղրկած է մեզ հրատարակելու խընդրանօք։

Ս.

Մեծ. Ատենապետ Էֆէնտի
Աղդ. Ուսումն. Խորհրդոյ.

Տարւոյս Յունար. 20 թուականով Ղալաթիա բացուելիք Կեդր. Վարժարանին վերատեսուչ ընտրուիլս ծանուցուած էր ինձ նոյն թուականով դրուած պաշտօնագրով մը։ Այն օրէն ի վեր սկսած էի նախապատրաստութիւնները տեսնել, որպէս զի ըստ որոշման Պատուարժան Խորհրդոյ ապրիլ 1-ին և ըստ վերջին որոշման մայիս 1-ին յիշեալ վարժարանը բացուի։ Աղդային Կեդր. Մնտուկէն և Կալուածոց Հոգաբարձութենէն որոշուած գումարներուն վաւերական դրերն ալ վարչութենէն ընդունելէ ետք, ապրիլ 15-ին Քաղաքական ժողովոյ ներկայանալով վարչութեան կողմէն յատուկ հրամանագիր մը ուղեցի ուղղել Ղալաթիոյ Թաղական խորհրդին, որպէս զի առանց դժուարութեան տեղւոյն դպրոցին վերի յարկը յանձնեն։ Ապրիլ 27-ին կիրակի առաւօտ դացի խորհրդարան Ղալաթիոյ և Վարչութեան հրամանագիրը յանձնեցի Ատենապետ Էֆէնտիին. Ատենապետ Էֆէնտին ուրիշ հրամանագիր մը երևան հանեց դարձեալ Վարչութեան կողմէ դրուած, որով իմաց կը տրուէր Ղալաթիոյ Թաղ. խորհրդին թէ՝ Ուսումնական խորհրդին և Կալուածոց Հոգաբարձութեան դրուած է որ երթան Ղալաթիոյ Թաղ. խորհրդին հետ միանալով խառն նիստ մը ընեն, և այս վերջնոյն առ Քաղաքական ժողովն ապրիլ 1 թուականով դրածին վրայ խորհելով որոշում մը ընեն։ Ուստի Թաղ. խորհրդոյ Ատենապետ Էֆէնտին պնդեց թէ պէտք է առաջ այս գումարումն ըլլայ։ Ես հաստատեցի թէ երկու տարբեր խնդիրներ իրարու հետ շփոթելու չէ և թէ դպրոցը պէտք է յանձնուի։ Յայնժամ քիչ մը խօսակցելով մէջերնին՝ որոշեցին թէ առանձին խորհրդակցելու պէտք ունին։ Կէս ժամէն յետոյ պատասխան տուին ինձ թէ մեծագոյն մասն չունին և թէ քանի մ'օրէն նորէն հաւաքուելով վճռական պատասխան մը կուտան։ Պնդեցի թէ որոշումին պէտք է աւելի շուտով ընեն, որովհետև մայիս 1-ին վարժարանը բացուելու յայտարարութիւն եղած է։ Խոստացան երկրորդ օրը երկուշաբթի հաւաքուիլ և երրորդ օրը երեքշաբթի առաւօտ պատասխանել։ Ապրիլ 29-ին, այսինքն որոշեալ երեքշաբթի առաւօտն Ատենապետ Էֆէնտին իմացուցին ինձ որ, թէ՝ երկուշաբթի երեկոյ և թէ՝ երեքշաբթի առաւօտ կրկին նիստ ընելով համաձայնութիւն մը դոյացնել չեն կրցած, բայց կը յուսայ որ մայիս 4-ի կիրակի օրը ուրիշ նիստ մ'ալ ընելով վերջնական պատասխանին կ'իմացնեն։ Տեսնելով որ գործը օր օրի յետաձգուելով Պատուարժան Խորհրդոյ ապրիլ 9 Պաշտօնական Յայտարարութեան մէջ դրուած պայմանաժամը պիտի անցնի և դեռ պատասխան մը պիտի չը կրնանք ընդունիլ, անմիջապէս եղելութիւնը յատուկ դրութեամբ իմացուցի Ս. Պատրիարքին։ Նամակը ևս դարձաւ ճակատը Ն. Սրբազնութեան ձեռքը դրուած. «Քաղաքական ժողովոյ յառաջակայ նիստին»։ Մայիս 4-ի Քաղաքական ժողովոյ նիստին ներկայացաւ դրութիւնս, բայց ուզած հրահանգները չտացայ և չեմ դիտեր թէ ինչ կարևորութիւն տուին դրածիս, միայն սա դիտեմ որ մայիս 5 երկուշաբթի օրը Ղալաթիոյ Թաղ. խորհուրդը իւր Ատենապետ Էֆ.ին բերնով յայտնեց ինձ թէ՝ «շատ ուրախ են որ կեդրոնական վարժարանը կը բացուի, և թէ ըստ յանձնարարութեան վարչական պաշտօնադրին՝ իրենց ձեռքէն եկած դիւրութիւններն ալ պիտի տան ինձ օգնելու համար. բայց միայն սա կայ որ աշակերտները իրենց այժմեան դիրքէն շատ դոհ են և չեն ուզեր այն վարժարանը թողուլ ու կեդրոնականն երթալ. մանաւանդ թէ, ինչպէս քննելով ալ պիտի հասկնանք, ըստ, Ատենապետ Էֆէնտին ինձ, դեռ իրենց նախակրթական ընթացքն ալ աւարտած չըլլալով արժանաւորութիւն մ'ալ չունին բարձրագոյն դասարանի մէջ մնալու և թէ հետևաբար աշակերտ չեն կրնար տալ։ Վարժարանին վերի յարկը ամենայն սիրով պատրաստ ենք յանձնելու յարեց Ատենապետ Էֆ. միայն թէ աղջկանց այժմեան վարժարանը նեղ, մութ, խոնաւ և ըլլալով, հարկադրուած ենք աշակերտուհիք նոյն յարկը փոխադրել և երկու մեծ սրահները անոնց յատկացնել և միայն մնացած երկու փոքրիկ սենեակները յանձնել»։

Անհեթեթ էր այս պատասխանը, ուստի վերջնական կերպով հարցուցի թէ վարժարանին վերի յարկը կը կը յանձնե՞ն թէ ոչ։ «Այո՛, աւելցուցած սենեակներն երբ ալ ուզէք պատրաստ է» ըսին։ «Ուրեմն դուք չեք յանձներ վարժարանը, ահա այստեղ իմ պաշտօնս կը վերջանայ» ըսի։

Իսկ աղջկանց վարժարանի խնդրոյն մասին խոստացայ տեղեկութիւն տալ Ուսումնական խորհրդին, որպէս զի, եթէ կարևոր դատէ, քննիչներ ղրկելով՝ դործին վերահասու ըլլայ։

Երբ Թաղական խորհուրդէն մեկնեցայ, անմիջապէս պաշտօնական յայտարարութիւնը հրատարակութեան տուի կանխաւ Ուսումնական խորհրդէն առած արտօնութեանս համաձայն։ Մնամ ամենայն յարգանօք Ձեր մեծապատուութեան

Ղալաթիա 8/20 մայիս 1880 — Խ. Ծ.
Ս. Փ. Էլէկ-ՂԷ
Վ. Ի. Վ. Ի.

---

* Գոհութեան արժանի է որ Լա Թիւրքի լրագիրն իւր այս հատուածին մէջ ճշդիւ կը նկարագրէ Հայ ժողովրդեան բուն բաղձանքները։ Ծ. Խ.

Բ.

Մեծապատիւ Առենապետ Էֆ. Ազգային Ռուսական խորհրդոյ.

Ամսոյս 8 ին առ Պատուարժան խորհուրդդ ներկայած տեղեկագրէս յետոյ, երբ ինձի և Եղնիկ Էֆէնտիին պաշտօն յանձնեցիք որ ներկայանանք Քաղաքական ժողովոյ՝ խնդրոյ մը մասին բացատրութիւն ուղղելու, Ղալաթիոյ Թաղական խորհրդոյ Առենապետ Գալըճճեան Մեծ. Դէորգ Էֆէնտին, որ միանգամայն Քաղաքական ժողովոյ ալ անդամ է, զիս տեսնելով ցաւ յայտնեց թէ նոյն օրը Ռուսական խորհրդոյ «Պաշտօնական յայտարարութեան» դէմ նամակ մը ղրկուած է ի հրատարակութիւն, և թէ՝ եթէ զիս տեսնելը դիտաւորեւ կը թողուր անոր հրատարակութիւնը, վասն զի կարելի է որ երկու կողմէն բայտարութիւններ որուելով՝ հարկ չէր մնար այդպիսի հրատարակութեան մը և այլն։

Բայտարեցի Ռուսական խորհրդոյ յայտարարութեան իրաւացի պատճառները, և Դէորգ Էֆէնտին՝ տուած բացատրութեանցս այնչափ համոզուեցաւ որ ըսաւ. «Եթէ այս տեսակցութիւնը յառաջ տեղի ունեցած ըլլար, հարկ պիտի չմնար մեր նամակին հրատարակութիւնը։ դուք այժմ պիտի պատասխանէք անոր, կարելի է մենք ալ ձեզի, խնդիրը շատ պիտի երկարի, ուրեմն խոստացէք չպատասխանել և դործը մնալի եւ», Այս տեսակցութիւնը Քաղաքական ժողովոյ սրահը տեղի ունեցաւ, ուր ներկայ էին և Քաղաքական ժողովոյ անդամներէն Մեծ. Միւհէնտիսեան Մարտիրոս և Խաչատուր խան Էֆէնտիները, յորոց առաջինն ևս շատ յորդորեց որ Թաղական խորհրդոյ նամակին պատասխան չը տամ։ «Նամակին բովանդակութիւնը չեմ դիտեր, բայց եթէ անձնական դէմ բան մը կայ՝ չեմ լսեր, անպատճառ կը պատասխանեմ. ըսի, իսկ եթէ ոչ՝ մնացեալը Ռուսական խորհրդոյ դիտաւորութիւն է։» Մասիսի հրատարակութենէն ետքը տեսայ թէ կայ իմ կողմէս պատասխանի արժանի բան, բայց խաղաղասիրական ոգւով մը չուզեցի պատասխանել. խնդիրը Ռուսական խորհրդոյ կը թողուի, որ ինչպէս պատշաճ տեսնէ, այնպէս տնօրինէ։ Սակայն ըստ պարտուց պաշտամունս հարկ կը դատեմ ներկայիս քանի մը բացատրութիւն տալ պատուարժան խորհրդոյդ։

Նախ՝ Թաղական խորհուրդը կըսէ. «Պարդիս Էֆէնտի Էլեկիւզէլեան ամսոյս 3ին խորհրդարանս ներկայանալով, ըստ որոշման Ազգ. Վարչութեան՝ վարժարանիս երկրորդ յարկը Կեդր. վարժարանի յատկացընելու համար խորհրդոյս հետ բանակցելէ ետքը, համաձայնելով թէ սոյն շէնքին մնացորդ մասը իրաւացի պատճառներով անյարմար կը դտնուի Կեդր. վարժարանի յատկանալու, խոստացաւ այս մասին Ռուսական խորհրդոյ հետ բանակցելէ վերջը պէտք եղածը պատասխանելու, և այնպէս մեկնեցաւ։»

Ես առաջին անդամ դնացած եմ Ղալաթիոյ Թաղ. խորհրդարանը Ապրիլ 27ին. երկրորդ անդամ դնացած եմ Ապրիլ 29ին Գալըճճեան Էֆէնտիի դրասենեակը. իսկ Մայիս 3ին Թաղ. խորհուրդը ինք հրաւիրեց զիս, ես ալ դացի՝ ոչ թէ բանակցելու և համոզուելու, այլ Պատրիարքական հրամանին գործադրելու կամ չգործադրելու պատասխանը տալու համար։

Երկրորդ՝ Թաղ. խորհուրդը երբ աղջկանց վարժարանի անյարմարութիւններուն վրայ խօսեցաւ ինձ, խոստացայ տեղեկութիւն տալ այդ մասին Պատուարժան խորհրդոյդ, ինչպէս և երի առաջին տեղեկագրիս մէջ. կարծեմ այս խոստումս ամենեւին նշանակեր թէ ես իրենց բացատրուն համոզուած եմ և Ռուսական խորհրդոյ հետ բանակցելէ վերջը պէտք եղածը պիտի պատասխանեմ եւ։

Ղալաթիոյ Թաղ. խորհուրդը, Առենապետ Էֆէնտի, հաստատապէս միտքը դրած է՝ ինչ որ ալ ըլլայ՝ վարժարանէն մաս մը չը յանձնել Վարչութեան, և այս մասին թէ՝ անպաշտօն կերպով Թաղ. խորհրդոյ անդամոց ոմանց բերնէն լսածներս և թէ դուրսէ դուրս անձանց կողմանէ առած տեղեկութիւններս բաւականէն աւելի կապացուցանեն Թաղ. խորհրդոյն դիտաւորութիւնը։ Երկու անդամք օր մը ինձի ըսին շատ բարձր ձայնով թէ «մենք մարդու ոչ դպրոց կը յանձնենք և ոչ կալուած. ինչ կրնաք ընելիք ըսէք»։ Ուրիշի մ'ալ ըսած են. «մենք կարկարկարկ

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

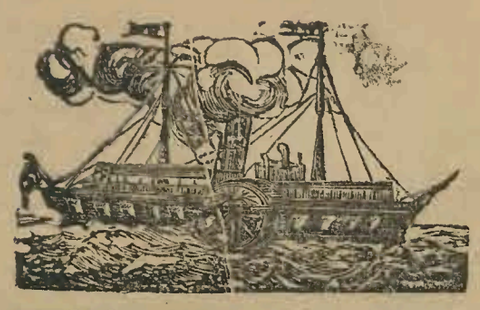

ՇԻՐՔԼԷԹԻ ԽԱՅՐԻԼԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1880 *ՄԱՅԻՍ* 1 *ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ*

ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՅԻՍ 31

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԻՆՆԵՐԸ

ժամ	Եւրոպական ելք	թիւ
11	Լէնիմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ Թարապիա Լէնիքէյ Սիրէնեա. Պոյաճըքէյ. Բուսիլի Հիսար. Պէպէք. (Արնաւուտ դիւղի ջոգնաւին հետ պիտի հաղորդակցի.)	33
12	Լէնիմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապեա. Լէնիդիւզ. Էմիրկէն. Ր Հիսար Պէպէք։	34
12 45	Ր Ա Գավակէն Լէնիմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապեա. Լէնիքէյ. Էմիրկէն Պոյաճըքէյ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնավուտքէյ. (Ուրբաթ օրերը Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ)։	18
2 30	Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա, Լէնիքէյ. Սիրէնեա Էմիրկէն. Պոյաճըքէյ. Ր Հիսար. Պէպէք. Արնավուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ.	33
3 45	Լէնիմահալլէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապեա. Լէնիքէյ Էմիրկէն. Պոյաճըքէյ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտքէյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ։	34
5	Լէնիմահալլէն Մէզարպ. Պէյիւքտէրէ. Թարապեա. Լէնիք. Էմիրկէն. Ր. Հիսար, Պէպէք. Արնավուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ.	18
6 45	Լէնիմահալլէ. Պէյիւք. Թարապ. Պէյքօղ Լէնիք. Միրիւիւն. Գանլըճա. Ր. Ա. Հիսար. Գանթիլլի. Արնավուտքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Օրթաքէյ. Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իսկիսար։	4
8	Ա. և Ր. Գավագ. Լէնիմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ Թարապեա. Պէյդօղ. Լէնիքէյ. Էմիրկէն. Պոյաճըքէյ. Ր. Հիսար, Պէպէք, (Ուրբաթ օրերը Սիրէնեա)։	20
10	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Լէնիքէյ, Էմիրկէն, Ր. Հիսար, Արնավուտքէյ. Օրթաքէյ, Պէշիկթաշ։	19
	Աբնավուտ ելեւէն	
11 15	Արնավուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ։	2
11 45	Արնավուտքէյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. Գալաթա	25
12 15	Պէպէք, Արնավուտքէյ. Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ. Գալաթա։	19
1	Արնավուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Պէշիկթաշ։	2
1 45	Արնավուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ. Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Գալաթա։	25
2 30	Արնավուտքէյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէյ, Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Գալաթա. (բացի ուրբաթէ)։	19
40 15	Արնավուտքէյէն ուղղակի կամուրջ։	21
40 45	» » »	4
	Ասիական ելեւէ	
11 15	Պէյքօղ, Բաշապահչէ. Բիքիթ փաշա մահալլէսի. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանթիլլի, Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ, Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք։	21
11 15	Արնավուտքէյ. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Գալաթա։	4
12	Պէյիւքտէրէ. Թարապեա. Պէյքօղ, Բաշապահչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանթիլլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք Գալաթա։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 30ին)։	17
1 30	Պէյիւքտէրէ. Թարապեա. Պէյքօղ, Բաշապահչէ. Ր. Ր. մահալլէսի Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանթիլլի, Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյի. Գուզկունճուք. Գալաթա։ (Բացի Ուրբաթէ։	20
3 45	Պէյքօղ, Բաշապահչէ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանթիլլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ. Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Գալաթա։	21
8 45	Պէյիւքտէրէ Պէյքօղ. Բաշապահչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար Գանթիլլի. Վանիքէյ. Զէնկէլքէյ Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Իսկիսար (Ուրբաթ օրերը Սիրէնեա)։	25
9 15	Վանիքէյէն ուղղակի օամուրջ։	2

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԻՆՆԵՐԸ

ժամ	Եւրոպական ելք	թիւ
12 45	Գալաթա. Իսկիսար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք Պէյ. Զէնկ. Արնավ. Գանա. Ա. և Ր. Հիսար, Գանը Էմիրկէն, Լէնիք. Պէյքօղ Թարապ. Պէյիւք. Լէնիմահ։	4
1	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Ր. Հիսար, Էմիրկ. Լէնիք. Թար. Մէզարպ. Պէյիւք.	33
2	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշ. Արնավ. Ր. Հիսար, Պոյաճ. Սիրէնեա. Լէնիք. Թար. Պէյիւք. Մէզար. Լէնիմ.	34
3 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար, Էմիրկ. Լէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Լէնիմահալլ.	18
5	Գալաթա, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկէն. Լէնիք. Պէյքօղ, Թար. Պէյիւք. Մէզարպուրնու. Լէնիմահալլ. Գավագլար։	20
6 30	Իսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէյ. Պէյլերպէյի. Զէնկէլքէյ Արնավուտքէյ Գանա. Ր. Հիսար. Պոյաճըքէյ. Գանլըճա. Լէնիքէյ. Թարապեա. Պէյիւքտէրէ։	25
8 15	Պէշիկթաշ. Օրթաքէյ. Արնավուտք. Պէպէք. Ր. Հիսար Միրկիւն. Լէնիք. Թարապեա. Պէյիւքտէրէ Մէզարպուրնու։	19
10	Արնավ. Պէպէք. Ր. Հիսար, Պոյաճ, Էմիրկ. Լէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Լէնիմահ։	33
10 40	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Պոյաճըքէյ. Էմիրկ. Սիրէնեա. Լէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Լէնիմ.	18
11 10	Պէպէք Ր. Հիսար, Պոյաճ. Սիրէնեա. Լէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Լէնիմահ։	20
	Աբնավուտ ելեւ	
12 15	Պէշիքթաշ, Օրթաքէյ, Արնավուտք։	2
12 45	» »	25
2	Ուղղակի Արնավուտքէյ (Բացի ուրբաթէ)։	19
9 30	Գալաթա. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ.	21
10 15	Գալաթա. Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնավ.	4
11 5	Գալաթ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնավուտ.	25
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք։	19
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ.	4
	Ասիական ելեւ	
2 15	Իսկիսար Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքօղ. (Ուրբաթ օրերը Բիքիթ փաշա մահալլէ պիտի երթայ)։	21
8 30	Գուզկունճուք. Պէյլերպէյ Զէնկ. Վանիքէյ։	2
9 30	Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքօղ, Մէզարպ. Ր. և Ա. Գավագ։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 10ին)։	17
10 30	Գալաթա. Գուզկ, Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանթիլլի, Ա. Հիս, Գանլ. Զուլուղ, Բաշ. Պէյքօղ, Թրպ, Պէյիւք։ (Բացի ուրբաթէ)։	34
11 10	Գուզկ. Պէյլ Զէնկ. Վանիք. Գանթիլ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Բաշապ. Պէյքօղ։	21
11 10	Գալաթա. Գուզկ Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Արնավուտք.	2

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՒԱԳԻՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆՔ
Թիւ 8, 9, 10.

Բուէնոս-Այրէս

Լուսա, Քրիստոս յարեաւ, և Նկարիչն. Կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով, դին մէկ տետրակ 2 ղրուշ մէճիտ. իսկ 24 թուոց բաժանորդագրին 40 ղրուշ։

Ա.
ՀԱՄԱՌՕՏ ՀԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱԶԳԱՑ ԵՒ ՑՈՒՆԱՑ

Յօրինեաց Հ. Ներսէս Ճնորհեան

Մինչև հիմա հրատարակուած Հին աղդաց համառօտ պատմութիւններուն ամենէն ընտիրն է։ Վ. Դեր. Հեղինակն՝ Արևելեան պատմութեան մասին առաջնորդ բռնած է Փ. Շմիթ Անդլիացի երևելի պատմագէտն և կուլիէրմոս Բիւց Գերմանացին. իսկ Յունաց պատմութիւնը Թ. Հանէքի Իտալացւոյն յօրինած պատմութենէն համառօտած է։ Դասատուաց և աշակերտաց դիւրութեան համար իւրաքանչիւր ազգի պատմութեան վերջը ժամանակագրութիւնն ալ աւելցուցած է։

Կը գտնուի Մխիթարեանց դըրատունը և ամեն Հայ գրավաճառաց քով։ Դին 2 1/2 ֆրանք։

Բ.
ԱՌՁԵՌՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ

Յօրինեաց Հ. Ներսէս Ճնորհեան

Հանդերձ յաւելմամբ աշխարհական և եկեղեցական ժամանակագրութեան Հայոց։

Կը գտնուի Մխիթարեանց դրատունն ու ամեն Հայ գրավաճառաց քով։ Դին 2 ֆրանք։

ԳՈՒՐԾՆԱԿԱՆ
ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
Գրեց
Պ. Հայրապետ Շահվէրտեան
Դասատու Թուաբանութեան

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Կը ծախսուի Եէնի—ճամի, Զիլինկիրլէր ճատէսի Թիւ 2 Ս. Ղուկասեան դրատունը և ուրիշ դրատվաճառաց քով։ Դին 1 ֆրանք։

ՄԻՀՐԱՆ ԱԲԻԿԵԱՆԻ
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ԳՈՐԾԵՐԸ

Կիւլտէսթէի մուհարրէրաթը բէսմիյէ վէ զայրը բէսմիյէ. որ հինգ տետրակ գրով ձեռագիր նամականի մ'է, և ամեն տետրակ պաշտօնական աղերսագիր ու նամակներ նաև պիտանի ճառեր կը պարունակէ։ Դին 6 ղրուշ,

Տարերք օսմանեան լեզուի, որ Օսմ. լեզուի յատուկ Թուրք, Պարս. և Արաբ. քերականութիւն մ'է դին 5 ղրուշ։

Հաբընտիր քաղուածք Օսմ. Պարս. և Արաբ. լեզուի, հանդերձ բառատնանութեամբ. Դին 3 ղրուշ։

ԱԼՖՐԷԴ ՏԷ ՄԻՒՍԷ
ՆՈՐ ՊԷՐԹՈՒԱԾՆԵՐ
ՏԵՏՐ Բ.
Թարգմանեց ընտրանօք
Գէորգ Թէրզեան

Կը ծախսուի Ս. Ղուկասեան դրատունը։ Դին 2 ղրուշ։

ԸՆԹԱՑԲ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ
Պոպէրաղմէր
ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Նախապատրաստական առաջին տարւոյ
Համար
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
Գ. Ա. Մաղբէան

Տիկին Բաք-Բարբանթիէի սոյն դասագիրքն 'ի Հայ յեղլով, բազում պատկերօք զարդարուն և Արամեան տպագրութեամբ 'ի լոյս է ընծայուած։ Կեդրոնատեղին է Արամեան դրատուն, Զաքմաքճըլար փողոց, Յակոբեան խան։ Կը գտնուի նաև ամեն Հայ գրավաճառաց քով։

Դին 3 ղրուշ արծաթ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԵՐ
ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՒՆ

Ն. ՏԷՐ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ
ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ
ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՆ
Ե- ՕԼԷԲՆԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ
Երկրորդ տպագրութիւն
(Հեղինակէ Խալաթեանէ)

Այն ընտիր գաւառաբարբառը որ Ռուսահայոց մէջ մեծ ընդունելութիւն գտած և մինչև եօթներորդ տպագրութեան հասած է, Պոլսոյ աշխարհաբարի վերածուած և քիչ ժամանակի մէջ սպառած լինելով, երկրորդ անգամ տպագրուած է 40ի չափ գեղեցիկ պատկերներով զարդարուն և կարևոր բարեփոխութեամբ։

Կեդրոնատեղին է Արարատեան ընկերութեան դրատունը, Գալաթիա, Կէօչէ-Օղլու-խան, Թիւ 11—12—13։ Կը գտնուի նաև ամեն Հայ գրավաճառաց քով։

Դին 3 դահեկան արծաթ։

Դպրոցաց համար մասնաւոր զեղչ կը լինի։

ՇԱՐԺՄՈՒՆՔ
ԵՐԿՆԱՑԻՆ ՄԱՐՄՆՈՑ
ԳՐԵՑ
Բրօֆ Յակոբ Հ. Ճնճիկեան

ԳՈՐԾ Ա.
Հայ ուսանողաց ընկերութեան
Բոպերդեան վարժարանի

Արամեան տպարանէն 'ի լոյս ընծայեալ և 72 էջէ բաղկացեալ ժողովրդային յոյժ օգտակար բանախօսութիւնն մ'է, որոյ լեզուն խիստ պարզ և դիւրահասկանալի լինելուն, ամեն կարգի Հայ անհատ կրնայ մեծ օգուտ քաղել անոր ընթերցումէն։

Կեդրոնատեղին է Պոլիս Մերճան փողոց Նօ. 33 Սրապեան Պաղատասար աղայի դրատունը. կը ծախսուի նաև ամեն Հայ գրավաճառաց քով, և Աբշակ Յակոբ էֆէնտիի վաճառանոցը 'ի Գին 1C0 փարայ։

ՆՈՐ
ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՆ
Վահան Լեբրպետ Յակոբեան
Յառաջեալական ուխտէ Ս. Յակոբեանց

Այն թուագիտութիւնը մինչև հարդ հրատարակուածներուն կատարելագոյնն է, զի իր մէջ ընդարձակօրէն կը պարունակէ այս ուսման տեսական և գործնական երկու ճիւղերն, որոնք կարելի եղածին չափ դիւրաւոյց լեզուով բացատրուած են։ Ակնկալ զատ կը պարունակէ նաև այէպրական գործողութիւններէն հասոյթ, բաղադրեալ տոկոս, տարեւորք և այլն, իրենց բոլոր տարաձևերովը և վերջապէս եօթը տասնորդականով նշանակաց աղիւսակ մը։

Այս երկը բաժնուած է 13 հատորներու, որոնց տասնիներ այս անգամ հրատարակուած է 180 երեսէ բաղկացեալ և կ'պարունակէ.

1. Զորս գործողութիւն ամբողջ թուոց.
2. Բաժանականութիւն ամբողջ թուոց։
Բազմաթիւ օրինակներով, կըրթութիւններով և խնդիրներով.
Կը ծախսուի Գում-գապու Ս. Երուսաղէմայ տունը։
Առաջին հատորին գինն է 5 արծաթ մէճիտ։

ԱՅԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ

Ով որ իր մաղերուն թափիլը չուզեր, «Այերի վիկօր» կոչուած մաղի անուշահոտ ջուրէն գործածելու է. ուրիշ ամեն տեսակ մաղի ջուրերը կամ իւղերը՝ որ մաղ չի թափելու համար կը ծախսուին, բոլորն ալ անօգուտ են. իսկ Վիկօրի օգուտը միլիոնաւոր փորձերով ապացուցած է, և Պոլսոյ ու գաւառաց մէջ օր օրի գործածողներուն թիւը կաւելնայ։ Անոնք որ իրենց մաղերուն գեղեցկութիւնը կորսնցնելու վրայ են, չուտով գործածէն այս ջուրէն որ ի վերջոյ չդղջան։ Թափելու վրայ եղող մաղերը կը հաստատէ ու կամրապնդէ, թափածներուն տեղը մաղ կը բուսցնէ երբոր մաղերուն արմատը վնասուած չէ, ու ճերմկած մաղերը անպատճառ իր նախկին բնական գոյնին կը բերէ. գործածելուն կերպը շիշերուն հետն է. կը ծախսուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Փոքր «վանձէր» կոչուած ձեռքով դարձող ու անքակ կար կարող գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւրութեամբ կը կարէ ու դինն ապահան է, երաշխաւորութեամբ կը տրուի, աւրուածները կը չկոսի ու կարել չդիտցողին դաս կը տրուի. կը ծախսուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

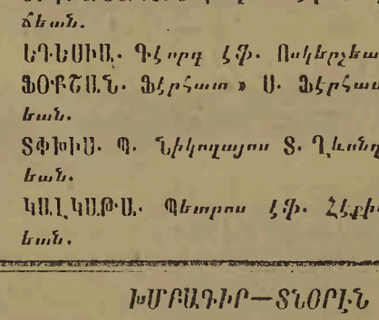

ՁԵՐՄԻ ԴԵՂ

Տոքթոր Այերի ջերմի դեղը ամեն որ և իցէ տեսակ ջերմ իսկոյն կը բժշկէ. կայ դեղ մը որ սոսոր չափ օգտակար ըլլայ ջերմի, ջերմ բռնողները պարապ տեղը կը տանջուին քանի որ աս դեղը կայ, պէտք է որ անմիջապէս անկէ գործածեն։ Արդէն Պոլսոյ և գաւառաց մէջ ճանչցուած է աս դեղը ու անով բժշկուողները գիտենան որ յարգը։ Նախ ուրիշ տրամի չափ հինգ եաշէ խմելու է իրրև մաքրողական դեղ ու ետքը աս ջերմի դեղէն (ջերմը չբռնած) օրը չորս անգամ մէյմէկ անուշի գրգալ ու ջրի հետ խառնելով խմելու է, անմիջապէս կանցնի։ Տղայոց աւելի քիչ տալու է. կը ծախսուի՝ Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանտրգճրլար Ճատասէի Թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոդաբարձուաց դրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յոհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթմանոյլեանց.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եդուարդ էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ. Գ. էֆ. Խ. Մազմանեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Սրժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէյլեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Գրիգոր էֆ. Մսերեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խոսրով էֆ. Էսկիճեան.
ՏՐԱԳԻԶՈՆ. Ս. Եղմէթքեան էֆ.
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ԲԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ե. Ղազանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Ծերունեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեղրակ » Խարաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թոմա էֆ. Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղևոնդեան.
ԿԱԼԿՈՒԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԻՆ
Կ. Ս. ԻԹԻԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ